

**DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY**

5. évfolyam

2023. november 21.

KÓDSZÁM:

Figyelmesen olvasd végig a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Anekdóták, vagyis legendás történetek csak a legnagyobbakról születnek. Petőfiről jónéhány ilyet feljegyeztek, ezekből szemezgetünk most.

1.

Petőfi fiatal tanuló kora óta a színészpálya dicsőségére vágyott, magának hírt és olyan állapotot remélve, hogy szüleit segítheti. Így aztán Petőfi Sándor versírások közepette is nem egyszer útnak indult, hogy meghódítsa a világot jelentő deszkákat, bár arról, hogy tehetséggel bírt-e nemzetünk költője, már vegyesek a vélemények. Mert pénztől nem lett súlyosabb a zsebe, az bizonyos.

Egy éjszaka tolvajokat vett észre szobájában, amint keresik a pénzes tarsolyát. Költőnk nevetve így szólt hozzájuk:

- Nem tudom, mit találhattok itt éjjel, ahol én nappal sem találok semmit.

*

2.

Az irodalomtörténetből is **közismert**, hogy a pápai **kollégiumban**, az önképzőkörben együtt alkotott a ma már csak Mórként emlegetett Jókai Móricz, Orlai Petrich Soma és Petőfi Sándor. Orlai **költő** szeretett volna lenni, Jókai festő, Petőfi pedig színész. A végén aztán Jókai lett író, Orlai festő, Petőfi meg költő (...). Ezekből az időkből álljon itt egy történet.

A „gyütt-ment tótot” felbőszítette megkérdőjelezett magyarsága, ezért nemes bosszút eszelt **ki** a diákok ellen. Az önképzőkör egyik foglalkozásán színészi **képességeit** arra használta fel, hogy a Szózatot erősen szlovák akcentussal, amúgy tótosan szavalta el. Az önképzőkör dőlt a nevetéstől. S csak a vers végén döbbsentette rá őket a költő, hogy az egyik legbecesebb nemzeti vallomásukat nevelték végig azok a magyarok, akik őt tótnak csúfolták.

(...) Petőfi fegyelmezetlenségét is **kibírta** az iskola. Igaz, a létező összes büntetési formát **kipróbálták** rajta: a **kenyérmegvonást**, (...), a szobafogságot, s a **káromkodásért** járó pénzbírságot is. A gimnázium egyik tanára nemrég azt mondta Petőfiről a gyerekeknek: a mai pedagógiának aligha volna türelme hozzá; biztos **kicsapnák** az ország valamennyi iskolájából.

*

3.

Petőfi és diáktársai nagyon nem szerették a filozófiatanárukat. Egyik alkalommal úgy akartak borsot törni az orra alá, hogy kölesönkértek az utcán egy szamarat, és filozófiaóra előtt azt kötötték be az osztályterembe, ők meg elmentek valahová. A következő órán mindenki rettegett a következményektől. A tanár a következő szavakkal vezette be az előadását:

- „Mivel az előző alkalommal az osztályból egyikük jelen volt, most ott folytatom a tananyagot, ahol akkor abba hagytam.”

*

4.

Petőfit Bem apó annyira szerette, hogy a „fiának”, ez pedig őt „apámnak” nevezte.

Az öreg egy fekete szőrű, lusta, vén paripát ajándékozott a költőnek Nagyszebenben. Nyilván azért ajándékozta meg ilyen vén csatalóval, hogy el ne ragadja vagy le ne vesse pártfogoltját.

Mikor Bem apó Lugos alatt nagy hadi szemlét tartott, vágatva jött ki a városból törzskarával. Kíséretében volt Petőfi Sándor is az ő lusta paripáján, amely azonban – a többitől kedvet kapva – szintén vágatott.

Bem apó csodálkozva látta, hogy egyszerre milyen fürge lett az öreg csataló. Mosolyogva fordult Petőfihez, és franciául így szólt: – Látszik, hogy költőt visz, Pegazus lett belőle!

*

Forrás: <https://dunaharaszti.hu/cikk/20130301-a-kolto-es-katona-aki-pegazuson-vagtatott> (Utolsó letöltés ideje: 2023. 11. 11.)

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Adj címet két, általad kiválasztott anekdotának! Címadásodat 2-3 mondatban indokold!

A választott anekdoták sorszáma:,

1. cím:

Indoklás:

.....
.....

2. cím:

Indoklás:

.....
.....

4	
---	--

2. Válaszolj a kérdésekre!

Ki volt a költő két legfontosabb barátja Pápán?

Sorolj fel legalább két büntetési formát, amit „kipróbáltak” Petőfin!

.....

Melyik kitalált, mitológiai élőlényhez hasonlítja Bem apó Petőfi lovát?

.....

3	
---	--

3. Döntsd el, hogy a következő fogalmak, helyszínek, személyek melyik olvasott anekdotához köthetőek! Írd be a megfelelő anekdota sorszámát az oszlopba!

Fogalom, helyszín, személy	Az anekdota sorszáma:
<i>filozófiatanár</i>	
<i>Szózat</i>	
<i>Bem apó</i>	
<i>tolvajok</i>	
<i>Pegazus</i>	
<i>szamár</i>	
<i>színészpálya</i>	
<i>Pápa</i>	

8	
---	--

4. A 3. történetben található egy közmondás, amelynek a jelentését az alábbiakban olvashatod:

Bosszúságot, kellemetlenséget okoz neki.

a) Húzd alá a szövegben ezt a szólást!

b) Írj le három szinonimát a szólás jelentéséhez!

.....

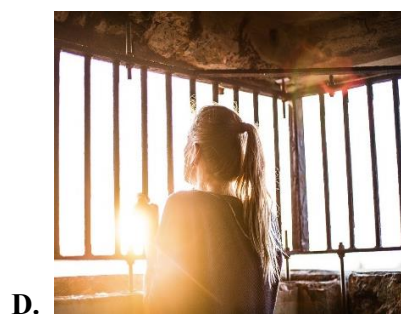
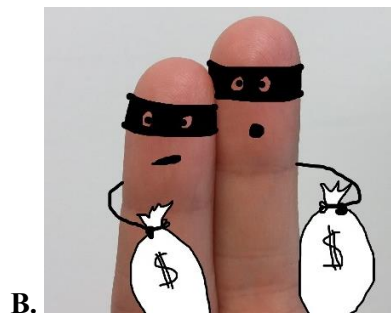
4	
---	--

5. Igaz vagy hamis az állítás Petőfi Sándorra? Karikázd be a megfelelő betűjelet (I/H)!

- a) Petőfi és diáktársai nagyon szerették a filozófiatanárukat. I / H
- b) Híres volt arról, hogy minden iskolai szabályt betartott. I / H
- c) Nagy vágya volt, hogy színész lehessen. I / H
- d) Jókai Mórral részt vett a pápai kollégium önképző körében. I / H
- e) Bem apóval nagyon szoros kapcsolatban állt. I / H
- f) Eredetileg festő szeretett volna lenni. I / H
- g) Bem apó egy fiatal csikóval ajándékozta meg a költőt. I / H
- h) A Szózatot szlovák akcentussal szavalta el. I / H

8	
---	--

6. A képek közül válaszd ki azt a kettőt, amelyek a 2. anekdotához kapcsolódik! Írd be a választott képek betűjeleit és indokold meg a választásodat! (A kép betűjele csak indoklással együtt fogadható el.)

A képek forrása: www.pixabay.com

Az általam választott egyik kép betűjele: ...

Indoklás:

.....

Az általam választott másik kép száma: ...

Indoklás:.....

.....

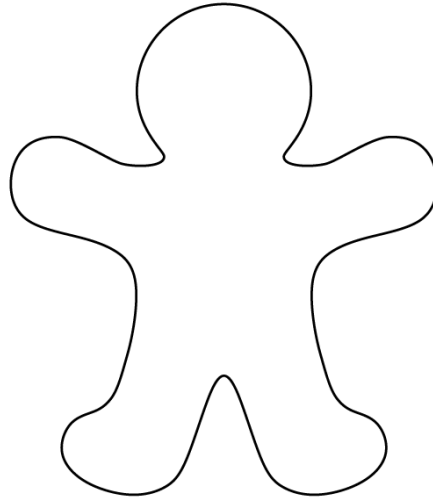
4	
---	--

7. Mit jelentenek a következő kifejezések? Húzd alá a megfelelőt!

- a) „világot jelentő deszkák” színpad – asztal – kifutó
- b) „tarsoly” kalap – zsebkendő – erszény
- c) „felbőszítette” felhangolta – felidegesítette - felvilágosította
- d) „kíséret” szellem – védelmet nyújtó katonák – próbálkozás

4	
---	--

8. Milyen fiatalembernek ismerted meg Petőfi Sándort a történetek alapján? Jellemezd a költőt minimum 5 belső tulajdonsággal, amit az alábbi figura belsejébe írsz!

5	
---	--

40	
----	--

Helyesírási és nyelvtani feladatok (40 pont)

1. Betűrend. Kiemeltünk 10, k betűvel kezdődő szót a második anekdotából. Állítsd őket betűrendbe!

1.
2.
3.
4.
5.

6.
7.
8.
9.
10.

10	
----	--

2. Jelöld a j hangot az alábbi szavakban megfelelő betűvel!

moso...og,
ha...ol,
mi...en,
...áték,

megi...ed,
veszé...es,
perse...
bé...eg.

8	
---	--

3. Írd le a következő mondatokat szótagolva!

Az öreg egy fekete szőrű, lusta, vén paripát ajándékozott a költőnek Nagyszebenben.

.....
.....

Egy éjszaka tolvajokat vett észre szobájában, amint keresik a pénzes tarsolyát.

.....
.....

4	
---	--

4. Helyesírási totó. Melyik oszlopban van helyesen írt szóalak? Az elsőben (1.), a másodikban (2.) vagy mindkettőben (x)?

1	2	Tipp (1 vagy 2 vagy X)
színpad	fokkefe	
leépít	csinosan	
méjség	ezüstkanál	
gallyal	arcal	
milyen	sekély	
tűzifa	lélekzik	
óvoda	szebb-ből	
fejel	bivaj	
fizet	rólam	

8	
---	--

4. Húzd alá a helyesírási hibákat a következő szövegben! *A hibás aláhúzás pontlevonással jár!*

„A tanulást tizenhét éves korában abbahagyva színész lett, és ekkor kezdett verseket írni. 1844-től élt Pesten, majd 1846-tól baráti körével irodalmi társaságot szervezett. Fiatalkorában ellenére ekkorra már országos ismertségre tett szert. A „márciusi ifjak” egyik vezetőjeként részt vett az 1848. március 15.-i forradalomban, amelynek a szimbólumává vált. A 26 éves költő ezután a szabadság harc küzdelmeiben is részt vett. A történészek mai álláspontja szerint életét is áldozta a magyar szabadságért, hiszen 1849. július 31-én esett el a segesvári csatát követő fejvesztett menekülés közben.”

Forrás: <https://www.tatito.hu/petofi-sandor-eletrajza/> (Utolsó letöltés ideje: 2023. 11. 11.)

10	
----	--

40	
----	--

80	
----	--

Összes pontszám:

Készítette: Szabolcsi Marcell